

Przyjaźń

Na podstawie opowiadania Wojciecha Cesarza „Sztuka programowania”

z tomu „Gorzka czekolada i inne opowiadania o ważnych sprawach”

oraz rozdziału „Przyjaźń i miłość” z książki „Z dzieckiem w świat wartości”

(materiały: ww. zbiór opowiadań, duże kartki papieru, flipchart, pisaki)

Zadania dla nauczyciela:

Przeczytaj opowiadanie W. Cesarza „Sztuka programowania ” z tomu „Gorzka czekolada i inne opowiadania o ważnych sprawach”. Do omówienia tego tematu można dodatkowo wykorzystać/ przypomnieć opowiadanie o szacunku – i o fałszywej przyjaźni – „Szacun i gorzka czekolada”.

Byłoby dobrze, gdyby uczniowie mogli też wcześniej przeczytać sami to opowiadanie, a potem nauczyciel przeczytałby je głośno na lekcji. Lepszej pracy z tekstem sprzyjałoby także, gdyby każdy z uczniów mógł mieć egzemplarz książki na ławce.

Przeczytaj też rozdział „Przyjaźń i miłość” z książki Ireny Koźmińskiej i Elżbiety Olszewskiej „Z dzieckiem w świat wartości”

Cele lekcji:

1. Uświadomienie uczniom czym jest prawdziwa przyjaźń i jakie jest jej znaczenie w życiu człowieka.
2. Pokazanie cech, postaw i zachowań sprzyjających zdobyciu i utrzymaniu przyjaźni.
3. Pokazanie postaw i zachowań utrudniających zdobywanie przyjaciół lub/i niszczących przyjaźń.
4. Ćwiczenie koncentracji i uważnego słuchania.
5. Ćwiczenie umiejętności analizowania przyczyn/motywów postępowania.
6. Ćwiczenie umiejętności dyskusji – stosowania argumentów oraz kulturalnego odpierania argumentów drugiej strony.
7. Ćwiczenie wypowiedzi publicznych.

Przebieg lekcji:

1. Przeczytanie uczniom na głos opowiadania „Sztuka programowania” lub „Szacun...”
2. Opowiedzenie tekstu przez chętnych uczniów.
3. Uzupełnienie treści przez resztę klasy.
4. Dyskusja.

Dyskusja:

- Czym dla Was jest przyjaźń?
- Co to znaczy „przyjaźnić się z kimś”?
(uczniowie tworzą wspólnie definicję przyjaźni, zapisują na planszy i wieszają w klasie)
- Jakie są składowe prawdziwej przyjaźni (sympatia, zaufanie, gotowość pomocy, inne)
- Dlaczego przyjaźń jest ważna w życiu człowieka?
- Jakie cechy powinien mieć prawdziwy przyjaciel?
(Na dużej planszy opatrzonej u góry napisem IDEALNY PRZYJACIEL narysujmy uproszczoną sylwetkę człowieka i wpiszmy w nią lub obok niej wszystkie wymienione cechy idealnego przyjaciela.)
- Czy Wy sami posiadacie takie cechy? Czy ktoś mógłby Was nazwać idealnymi przyjaciółmi?
- Czy prawdziwy przyjaciel zawsze jest/ musi być idealny? Jakie odstępstwa od ideału można tolerować w przyjaźni.
- Co uniemożliwia lub niszczy przyjaźń?
- Jakie cechy są najbardziej niepożądane u przyjaciela?
- Jakie inne wartości moralne są ściśle związane z przyjaźnią (uczciwość, odpowiedzialność, solidarność, odwaga cywilna, pokojowość, lojalność, mądrość) – warto omówić rolę tych wartości w przyjaźni.
- Czy przyjaźń może być „niesymetryczna”, to znaczy:
 - czy można przyjaźnić się z kimś, kto nie uważa się za naszego przyjaciela?
 - czy przyjaźnią jest relacja, w której jedna osoba stale wykorzystuje drugą?
- Czy w przyjaźni zawsze trzeba utrzymać tajemnicę? Na przykład, jeśli przyjaciel zwierzy się nam, że ktoś mu zagraża albo że sam planuje niebezpieczne lub niedozwolone przedsięwzięcie (np. chce spróbować narkotyków itp.), a my nie potrafimy go od tego odwieść, czy należy zawiadomić jego rodziców?
- Czy przyjaźń może być tylko wirtualna? Dlaczego tak? Dlaczego nie?
- Czy działanie dla dobra przyjaciela usprawiedliwi nielojalność, złamanie tajemnicy?

Tu wprowadźmy dwa nowe pojęcia:

Konflikt wartości to sytuacja, gdy dwie wartości moralne wzajemnie się wykluczają, wtedy mądrość nakazuje wybrać wartość w danej sytuacji ważniejszą.

TAJEMNICE DOBRE I ZŁE

(ŹRÓDŁO: KSIĄŻKA ELŻBIETY ZUBRZYCKIEJ „TAJEMNICE POD LUPĄ”)

WARTO TEMATOWI TAJEMNIC WŚRÓD NASTOLATKÓW POŚWIĘCIĆ ODRĘBNE ZAJĘCIA

Zwierzanie się, jako przejaw zaufania do drugiej osoby, jest ważnym elementem przyjaźni. Pomaga w poradzeniu sobie z ciężarem problemu lub z ciśnieniem uczuć, pozwala na otrzymanie od przyjaciela wsparcia emocjonalnego, konkretnej rady czy innej pomocy.

Zwierzanie się jest jednak obarczone ryzykiem, ponieważ osoba, którą uważamy za przyjaciela i obdarzamy zaufaniem, może nie być stabilna, lojalna i godna powierzenia jej naszych sekretów. Taka osoba może tajemnicę przekazać dalej z lekkomyślności czy nieuwagi lub celowo, gdy tylko udawała przyjaźń, ewentualnie po zerwaniu przyjaźni, gdyż brak jej charakteru i robi to z zemsty albo nie rozumie, że niektóre tajemnice, zwłaszcza osobiste, powinny być utrzymywane w poufności bezterminowo.

Są zatem osoby, którym można powierzyć swój sekret oraz takie, których lepiej nie wtajemniczać w ważne, poufne, np. prywatne sprawy. Zwierzając się, trzeba dobrze znać drugą osobę, mieć pewność co do jej charakteru.

Są też dwa typy tajemnic – dobre i złe.

Tajemnice dobre nikogo nie krzywdzą – gdy np. zwierzamy się z naszych uczuć do lubianej osoby, gdy pragniemy porozmawiać o naszych planach na przyszłość, a nie chcemy, by wszyscy o nich wiedzieli, gdy mamy bardzo trudny problem rodzinny czy jakiś inny i potrzebujemy pomocy w podjęciu decyzji, jak postąpić.

Tajemnice złe służą przerzuceniu na przyjaciela części ciężaru wiedzy o czymś złym (np. dotyczą sytuacji związanej z narkotykami, działalnością bardzo ryzykowną lub przestępczą), w celu doznania emocjonalnej ulgi, a nie przeciwstawienia się problemowi. Takie tajemnice są bardzo trudne do udźwignięcia i nie powinny być zatajane przez osobę, która się o nich dowiedziała. Przekazując sygnał rodzicom lub innym zaufanym dorosłym, może ustrzec przyjaciela przed popełnieniem głupiego, złego, często nieodwracalnego w skutkach czynu lub pomóc mu wybrnąć z niebezpiecznej dla niego sytuacji.

Dowcip:

W domu pogrzebowym siedzi ubrana na czarno wdowa, obok niej starszy mężczyzna. Wszystkie pozostałe krzesła są puste. Zapłakana wdowa mówi:

– Myślałam, że frekwencja na pogrzebie będzie większa, on miał ponad dwa tysiące przyjaciół na Facebooku.

- Jak rodziła się przyjaźń między Jackiem i Radkiem?
- Co zakłóciło budzącą się relację?
- Dlaczego Radek nie stanął po stronie Jacka?
- Jak się zrehabilitował?
- Jakie cechy idealnego przyjaciela z planszy miał Radek, a jakie Jacek?
- W czym pomogła przyjaźń każdemu z chłopców?

Poprośmy uczniów, by przygotowali na kolorowych kartkach sentencje, złote myśli, przysłowia na temat przyjaźni i zawieśmy je na ścianach klasy.